2026

EINDVERSLAG MARKTCONSULTATIE CIRCULAIR BERM- EN SLOOTBEHEER

nieuwkoop

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

1.1 Aanleiding en context 3

1.2 Leeswijzer 3

2 Kernbeeld naar aanleiding van de marktconsultatie 4

3 Analyse marktgesprekken 5

3.1 Ecologisch bermbeheer 5

3.2 Circulariteit en verwerking 5

3.3 Aanbesteding en contract 6

4 Procedure marktconsultatie 7

5 Reflectie en vervolgstappen 8

1 INLEIDING

Dit eindverslag beschrijft de geanonimiseerde uitkomsten van de marktconsultatie die is uitgevoerd door Gemeente Nieuwkoop in voorbereiding op een aankomende Europese aanbesteding voor groenbeheer. De marktconsultatie is opgezet om in dialoog met de markt te toetsen hoe publieke opdrachtgevers duurzaamheid, kwaliteit en toekomstbestendigheid beter kunnen verankeren in de aanbesteding en interne beheerplannen. Het document geeft een geaggregeerd beeld van de opgehaalde inzichten uit gesprekken met marktpartijen en dient als achtergrond- en informatiedocument voor de verdere voorbereiding van de aanbesteding. Aan de inhoud van dit verslag kunnen geen rechten worden ontleend.

1.1 AANLEIDING EN CONTEXT

De gemeente Nieuwkoop staat voor de opgave om het beheer van bermen en sloten toekomstbestendig in te richten. Deze onderdelen van de openbare ruimte vervullen meerdere functies: zij dragen bij aan waterafvoer en verkeersveiligheid, maar spelen ook een belangrijke rol in biodiversiteit, ecologische kwaliteit, klimaatadaptatie, bodem- en waterkwaliteit en de landschappelijke beleving.

In voorbereiding op een nieuwe Europese aanbesteding wil de gemeente deze brede waarde expliciet borgen in zowel de aanbesteding als het daaropvolgende beheer. Daarbij wordt ingezet op een aanpak waarin duurzaamheid, circulariteit en kwaliteit een structurele plek krijgen in de uitvraag, contractafspraken, uitvoering en beheerpraktijk. Tegelijkertijd wordt onderkend dat het in de praktijk complex is om dergelijke ambities duurzaam te verankeren, onder meer door verschillen in marktontwikkeling, uitvoerbaarheid en beschikbare sturingsinformatie.

Om die reden is voorafgaand aan de aanbesteding een marktconsultatie uitgevoerd. Deze consultatie heeft als doel inzicht te verkrijgen in de huidige stand van de markt, de mate waarin circulaire en ecologische ambities haalbaar en schaalbaar zijn, en welke randvoorwaarden nodig zijn om kwaliteit en duurzaamheid gedurende de contractlooptijd daadwerkelijk te realiseren. De uitkomsten van de marktconsultatie vormen input voor de verdere vormgeving van de aanbesteding, waaronder de scope, contractduur en mate van sturing.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is belegd bij de afdeling Beheer Openbare Ruimte (BOR). Het grootste deel van de werkzaamheden wordt uitgevoerd door de eigen buitendienst. Het maaien van bermen en het schonen van watergangen is structureel uitbesteed. Het maaibestek omvat circa 150 kilometer aan wegbermen en aanvullende groenstroken in woonwijken. Daarnaast wordt jaarlijks ongeveer 115 kilometer aan watergangen geschoond.

1.2 LEESWIJZER

Dit document beschrijft de uitkomsten van de marktconsultatie die door de Gemeente Nieuwkoop is uitgevoerd. Het verslag geeft een geaggregeerd beeld van de vragen, aandachtspunten en inzichten die tijdens gesprekken naar voren zijn gekomen, evenals de duiding daarvan door het projectteam. Het document is bedoeld als achtergrond- en informatiedocument. Het biedt context bij de uiteindelijk gekozen aanpak voor het inkopen en contracteren van groendiensten. Het bevat geen eisen, gunningscriteria of contractuele verplichtingen. Op geen enkele manier kan aan de inhoud van dit document rechten worden ontleend.

Na deze leeswijzer volgt eerst een algemene reflectie op het proces, een kernbeeld. Vervolgens worden de belangrijkste thema's en vragen geaggregeerd beantwoord. Het document sluit af met een beschrijving van de gevolgde procedure en vervolgstappen.

2 KERNBEELD NAAR AANLEIDING VAN DE MARKTCONSULTATIE

De Gemeente Nieuwkoop heeft met grote belangstelling kennisgenomen van de inbreng van de deelnemende marktpartijen. Uit de gesprekken komt een beeld naar voren van een markt die duurzaamheid in brede zin serieus neemt en hier actief en bewust mee bezig is. Opvallend is dat er, ondanks verschillen in achtergrond en schaal, veel overeenkomsten zichtbaar zijn in de gehanteerde uitgangspunten en methoden om duurzaamheid te integreren in de dienstverlening. Tegelijkertijd is er ook oog voor nuance: de mate van uitwerking, focus en benadering verschilt per aanbieder, wat bijdraagt aan een rijk en divers totaalbeeld van de markt.

In algemene zin stemt het positief dat alle gesprekspartners duurzaamheid niet benaderen als een verplichting, maar als een integraal onderdeel van hun werk, het beheren van bermen en sloten. Daarbij zijn globaal twee benaderingen herkenbaar. Enerzijds partijen die werken vanuit een meer gestructureerde, systematische en zakelijk onderbouwde aanpak, met duidelijke processen en meetbare kaders. Anderzijds partijen die hun aanpak sterker baseren op ervaring, vakmanschap en situationeel inzicht, waarbij gevoel en praktijkkennis een belangrijke rol spelen. Beide benaderingen bieden vertrouwen en laten zien dat er binnen de markt meerdere valide wegen zijn om duurzame ambities concreet en geloofwaardig vorm te geven. Deze diversiteit benadrukt het belang van een aanbestedingsaanpak die ruimte laat voor verschillende stijlen, mits de onderliggende intentie, professionaliteit en uitvoerbaarheid passend zijn, en de doelstellingen halen. Linksom of rechtstom.

3 ANALYSE MARKTGESPREKKEN

De beantwoording hieronder is gebaseerd op een samenvoeging van vragen en reacties uit de gesprekken met de vijf marktpartijen. De antwoorden zijn geaggregeerd weergegeven op thematisch niveau en geven de interpretatie van het projectteam weer.

3.1 ECOLOGISCH BERMBEHEER

Implicaties voor het maaibestek

Toelichting

Dit thema richt zich op de vraag hoe ecologisch berm- en slootbeheer in de praktijk wordt ingevuld en welke consequenties dit heeft voor het maaibestek. In de gesprekken is verkend welke beheermaatregelen ecologisch effectief zijn, welke uitvoeringskeuzes daarbij horen en hoe opdrachtgevers hierop kunnen sturen zonder de uitvoerbaarheid te verliezen. Met name praktische uitvoerbaarheid is een belangrijk thema in de gesprekken. Ja, wees ambitieus, verlies de realiteit echter niet uit het oog.

Synthese

Alle marktpartijen onderschrijven dat ecologisch berm- en slootbeheer méér is dan het beperken van schade: het gaat om het actief stimuleren van biodiversiteit en ecologische samenhang. Daarbij bestaat brede consensus dat ecologisch maaien en noodzakelijk is om bodemverschraling te voorkomen en inheemse soorten te laten cultiveren. Technieken zoals klepelen worden door vrijwel alle gesprekspartners als ecologisch onwenselijk beschouwd, behoudens specifieke veiligheids- of technische uitzonderingen.

Gefaseerd maaien en selectief schonen worden gezien als effectieve en haalbare maatregelen, mits deze expliciet worden voorgeschreven en goed worden afgestemd met het waterschap (voor waterwegen). Het belang van maatwerk wordt sterk benadrukt: niet iedere berm of watergang leent zich voor dezelfde ecologische ambitie. Factoren zoals verkeersveiligheid, bodemtype, breedte van de berm, waterhuishoudkundige functie en beheerhistorie bepalen wat realistisch en zinvol is. Meerdere partijen adviseren daarom te werken met gebieds- of potentieanalyses, zodat ecologische inspanningen worden geconcentreerd op locaties waar daadwerkelijk winst te behalen is.

Daarnaast komt naar voren dat ecologische kwaliteit in belangrijke mate wordt bepaald in de uitvoering. Uitvoerders maken dagelijks afwegingen die ecologische impact hebben, terwijl zij geen ecologen zijn. Nulmetingen, monitoring en locatiegerichte instructies (bijvoorbeeld via kaarten of apps) worden gezien als cruciale hulpmiddelen om ecologische kennis toe te passen in de praktijk. Resultaatverplichtingen in termen van soortenrijkdom worden als lastig afdwingbaar beschouwd; sturen op inspanning, proceskwaliteit en monitoring wordt als effectiever en realistischer gezien. Aanvullend hierop wordt structurele inzet van een vaste ecoloog als aanzienlijke meerwaarde beschouwd, een expert die over de jaren heen het gebied leert kennen en doorlopend bezig is met het verbeteren van de aanpak.

Omdat deze discipline nog relatief onvolwassen is, en het behalen van resultaten niet enkel afhankelijk is van competentie van de opdrachtnemer dient voorzichtig om te worden gesprongen met eisen. Hetzelfde geldt voor het toepassen van keurmerken, bijvoorbeeld Kleurkeur. De meningen lopen hier erg uiteen. Van volledig niet toepassen tot volledig van toepassing verklaren. Of, en hoe Gemeente Nieuwkoop dergelijke keurmerken toepast zal in de voorbereiding op de aanbesteding een keuze over worden gemaakt.

3.2 CIRCULARITEIT EN VERWERKING

Realisme en kansen

Toelichting

Binnen dit thema is gekeken naar de mogelijkheden en beperkingen van circulaire verwerking van berm- en slootmaaisel. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen korte en lange kringlopen, de kwaliteit van het vrijkomende materiaal en de rolverdeling binnen de keten. Met circulaire verwerking refereert de Gemeente aan hoogwaardige verwerking zoals gehanteerd door Greenhub Zuid-Holland: het verwaarden van bermmaaisel tot nieuwe ecologische producten met functionele meerwaarde, in plaats van eenvoudige afvalverwerking, waardoor het onderdeel wordt van een circulaire keten.

Synthese

De marktpartijen delen de ambitie om berm- en slootbeheer circulair in te richten, maar benadrukken unaniem dat volledige circulariteit op korte termijn niet realistisch is. Dit wordt mede bepaald door:

1. De kwaliteit van het maaisel: vervuiling door zwerfafval, zand, vocht en ongeschikte maaimethoden beperkt de mogelijkheden voor hoogwaardige verwerking aanzienlijk. Zonder schone oogst blijft circulaire toepassing beperkt tot laagwaardige routes.
2. Het uitblijven van grootschalige vraag vanuit de markt en industrie. Daarnaast zijn er logistieke uitdagingen zoals opslaglocaties en het verzamelen van voldoende volume om uitvoering haalbaar te maken.

De korte kringloop – zoals compostering, bokashi en lokale toepassing in bijvoorbeeld potstallen – wordt breed gezien als het meest robuust en kansrijk. Deze toepassingen zijn technisch uitvoerbaar, vragen relatief weinig transport en sluiten goed aan bij lokale afzetmogelijkheden. Voor de grote kringloop (industriële toepassingen zoals vezelverwerking of isolatiematerialen) geldt dat deze zich nog in een pilotfase bevindt. Opschaling wordt beperkt door marktvraag, logistiek, regelgeving en constante kwaliteitseisen. Meerdere gesprekspartners achten vaste hoge percentages voor hoogwaardige verwerking in de huidige marktontwikkeling niet haalbaar.

Daarbij wordt benadrukt dat circulair bermbeheer geen afvalvraagstuk is, maar een markt- en organisatievraagstuk. Zonder actieve regie op ketensamenwerking, afzet en vraagontwikkeling blijven circulaire ambities theoretisch. Marktpartijen pleiten daarom voor realistische startpercentages, een groeipad gedurende de contractlooptijd en een expliciete verdeling van risico's tussen opdrachtgever, aannemer en verwerker. Positieve prikkels en pilots worden gezien als effectiever dan harde verplichtingen in deze ontwikkelfase.

Aanvullend is naar aanleiding van de gesprekken Gemeente Nieuwkoop tot het inzicht gekomen dat – alhoewel er uitdagingen zijn – er altijd een mogelijkheid is voor een vorm van relatief hoge verwerking. Dit betekent dat in geen enkel geval ecologisch materiaal gestort of verbrand mag worden.

3.3 AANBESTEDING EN CONTRACT

Toelichting

Dit thema richt zich op de vertaling van ecologische en circulaire ambities naar aanbesteding, contractvorm en samenwerking. Centraal staat de vraag hoe opdrachtgevers kunnen sturen op kwaliteit en duurzaamheid, zonder dat dit leidt tot onrealistische eisen of administratieve lasten. Met andere woorden, hoe passen we alle geleerde lessen en ambities in een goede aanbesteding.

Synthese

Uit de gesprekken blijkt dat marktpartijen het van groot belang achten dat duurzame ambities niet alleen in de aanbesteding worden benoemd, maar ook daadwerkelijk worden geborgd in de contractfase. Een terugkerend punt is dat traditionele aanbestedingen met een sterke focus op prijs onvoldoende ruimte laten voor investeringen in ecologie, circulariteit en emissiereductie, en simpelweg demotiverend werken. Een hogere weging van kwaliteit, of het werken met fictieve kortingen zoals EMVI, wordt gezien als noodzakelijk om onderscheidend vermogen te stimuleren.

Meerjarige contracten worden als randvoorwaarde genoemd voor duurzame investeringen. Contractduren van minimaal vier jaar, maar bij voorkeur langer. Bijvoorbeeld met opties tot verlenging. Zo borg je een goede balans tussen investeringszekerheid en flexibiliteit. Daarnaast wordt gepleit voor contractvormen die samenwerking en leren ondersteunen. Samenwerking en partnerschap is een randvoorwaarde voor succes. Duurzame inkoop vraagt volgens de markt om een actieve rol van de opdrachtgever, met duidelijke kaders, realistische doelen en ruimte voor dialoog. Door ambities gezamenlijk te concretiseren, prestaties periodiek te evalueren en waar nodig bij te sturen, ontstaat een partnerschap waarin duurzaamheid samen gedragen wordt. Hierbij is het wenselijk om niet in jaar 1 direct te hoge eisen te stellen, maar hier geleidelijk naar toe te groeien.

Monitoring, transparante rapportage en data-eigenaarschap komen in alle gesprekken terug als essentiële bouwstenen. Data over ecologie, uitvoering en materiaalstromen moeten structureel worden vastgelegd en beschikbaar blijven voor de opdrachtgever na afloop van de dienstverlening. Sancties en prikkels kunnen bijdragen aan naleving, mits proportioneel en gekoppeld aan beïnvloedbare prestaties. Overmachtssituaties en ketenafhankelijkheden vragen om ruimte voor overleg en coulance.

4 PROCEDURE MARKTCONSULTATIE

De marktconsultatie is uitgevoerd als een gestructureerd en transparant proces, de procedure bestond uit de volgende stappen:

1. **Publicatie marktconsultatie**
   Publicatie van de marktconsultatie en het bijbehorende marktconsultatiedocument via TenderNed.
2. **Actieve benadering van marktpartijen**

   Naast de openbare publicatie zijn een aantal marktpartijen actief per e-mail benaderd om hen te attenderen op de marktconsultatie en uit te nodigen tot deelname.
3. **Verdiepende gesprekken**
   Met een selectie van marktpartijen zijn verdiepende gesprekken gevoerd om hun input te geven op specifieke thema's.
4. **Analyse en bundeling**
   De opgehaalde reacties en inzichten zijn verzameld, geanalyseerd en geanonimiseerd.
5. **Eindverslag**
   De resultaten van de marktconsultatie zijn vastgelegd in dit eindverslag en vormen input voor de verdere uitwerking van de aanbesteding.

De marktconsultatie had een verkennend karakter. Aan deelname kunnen geen rechten worden ontleend. De uitkomsten worden gebruikt om in de volgende fase weloverwogen keuzes te maken over de opzet en inhoud van de aanbesteding.

5 REFLECTIE EN VERVOLGSTAPPEN

De Gemeente Nieuwkoop heeft deze marktconsultatie bewust ingericht als een lerend en verkennend traject. De markt voor ecologisch en circulair groenbeheer is volop in ontwikkeling en kenmerkt zich door snelle technologische, organisatorische en inhoudelijke veranderingen. Dankzij de open en inhoudelijke bijdragen van de vijf marktpartijen heeft de gemeente een actueel en genuanceerd beeld gekregen van de stand van de markt, de beschikbare mogelijkheden en de belangrijkste aandachtspunten. Daarbij is zowel inzicht verkregen in technische en inhoudelijke aspecten van ecologisch beheer en circulariteit, als in de praktische vertaling daarvan naar aanbesteding, contractering en uitvoering.

De consultatie bevestigt dat er in de markt breed draagvlak bestaat voor een duurzame manier van inkopen, waarin niet alleen wordt gestuurd op einddoelen, maar nadrukkelijk op groei, samenwerking en continue verbetering. Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat de markt divers is. Marktpartijen verschillen in schaal, specialisatie, ervaring en benadering, variërend van sterk gestructureerde en systematische werkwijzen tot meer ervarings- en praktijkgerichte aanpakken. Deze diversiteit wordt door de gemeente gezien als een kracht, mits de aanbesteding voldoende ruimte biedt voor verschillende invalshoeken en tegelijkertijd duidelijke kaders stelt voor kwaliteit, uitvoerbaarheid en borging.

Op basis van de opgehaalde inzichten zal de Gemeente Nieuwkoop de komende periode verder werken aan de voorbereiding van de aanbesteding voor groenbeheer. Daarbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het formuleren van realistische en proportionele ambities op het gebied van ecologie, circulariteit en emissies, aan een passende gunningssystematiek waarin kwaliteit en duurzaamheid daadwerkelijk worden gewaardeerd, en aan contractuele afspraken die samenwerking, monitoring en bijsturing mogelijk maken.

Via deze weg wil Gemeente Nieuwkoop alle deelnemende partijen nogmaals nadrukkelijk bedanken. Mochten er vragen zijn naar aanleiding van deze publicatie, neem dan contact op met de Gemeente Nieuwkoop.

Contact:
Gemeente Nieuwkoop
Afdeling Beheer Openbare Ruimte
T.a.v. Jan Koot
E-mail: j.koot@nieuwkoop.nl